

OPTIMIZING LIBRARY SPACE IN PUBLIC LIBRARIES IN VARNA

Darina Dobрева

Technical University of Varna, Bulgaria, dadobрева@gmail.com

Abstract: The current article discusses the possibilities for improving the existing library environment in relation to the contemporary needs of the readers. Public library space includes the sum of premises where books, albums, documents are stored, as well as reading spaces, premises where readers are offered services, library storage places, digital library etc.

The main principles and characteristics of library space are analyzed, which allows for the content of the activities of contemporary public libraries to be presented.

The object of the study is the proposing of design and ergonomic strategies for modifying library space.

The subject of the study is the ergonomic furniture in the library work space.

The goal of the research is to study and describe the existing positive and negative practices in furnishing contemporary urban library space, as well as to offer adequate solutions for compensating for the bad examples.

The objectives set in order to achieve the goal include the following:

- Identifying the needs of contemporary readers in using the library environment;
- Selecting ergonomic and adequate furniture which corresponds with the ergonomic characteristics of readers.

The research methods include:

- Sociological approach;
- Descriptive approach;
- Comparative approach.

Results and findings of the study: recommendations for the contemporary furnishing of the library work space.

Keywords: library, interior, design, ergonomic furniture

ОПТИМИЗИРАНЕ НА БИБЛИОТЕЧНОТО ПРОСТРАНСТВО В ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ ВЪВ ВАРНА

Дарина Добрева

Технически университет – Варна, България, dadobрева@gmail.com

Резюме: В представения доклад се разглеждат възможностите за подобряване на съществуващата библиотечна среда с оглед на съвременните нужди на читателите. Пространството в обществените библиотеки включва съвкупността от помещения, в които се съхраняват книги, албуми, документи, както и читални, помещения, в които се обслужват читателите, библиотечни хранилища, дигитална библиотека и др. Направен е анализ на основните принципи и характеристики на библиотечното пространство, което позволява да се представи съдържанието на дейностите на съвременната публична библиотека. Обектът на доклада се фокусира върху предлагане на дизайнерски и ергономични стратегии за промяна на библиотечното пространство.

Предмет на изследването са ергономичните мебели в обзавеждането на библиотечната работна среда.

Целта на проучването е да се изследват и опишат съществуващите добри и лоши практики на обзавеждане на съвременното градско библиотечно пространство, както и да се предложат подходящи решения за компенсиране на лошите примери.

Задачите, които са поставени за постигане на целта, са:

- Разкриване на нуждите на съвременните читатели при ползване на библиотечната среда;
- Избор на ергономични и адекватни мебели, които да кореспондират с ергономичните характеристики на читателите.

Методите на изследване са:

- Социологически;
- Описателен;
- Сравнителен.

Резултати и изводи след направеното изследване: препоръки при съвременното обзавеждане на библиотечната работна среда.

Ключови думи: библиотека, интериор, дизайн, ергономични мебели

1. УВОД

Представеният доклад е част от по-обемно изследване, свързано с организиране на библиотечното пространство в обществените библиотеки във Варна, както и от обзавеждането на класните стаи на учениците от 1-4 клас във варненските училища. Съвременните видове библиотеки са обществени, научни и специализирани. Обществените библиотеки са образователни, информационни и културни институции с национално и с местно значение (Писарева, 2014: 224). Училищната библиотека не е само място за съхранение на книги и учебници, но и информационен, образователен, културен и развлекателен елемент на учебната среда. Училищната библиотека е специална зона в училището и е първата библиотека в живота на всеки ученик. Развитието в съвременния свят се определя не само от скоростта и качеството на каналите за обмен на информация, но и от качеството на самата информация, както и нейното усвояване от цялото общество. В този контекст ключът към четенето играе огромна роля – като най-важният начин за овладяване на научни, професионални и ежедневни знания, основна социално значима информация, съдържаща се в печатни и електронни книги, списания, вестници, различни документи, интернет ресурси и първият най-важен източник на социален опит и овладяване на значенията, натрупани от човечеството.

2. МЕТОДИ

Обектът на доклада се фокусира върху предлагане на дизайнерски и ергономични стратегии за промяна на библиотечното пространство. Предметът на изследването са ергономичните мебели в обзавеждането на библиотечната работна среда. Целта на проучването е да се изследват и опишат съществуващите добри и лоши практики на обзавеждане на съвременното градско библиотечно пространство, както и да се предложат подходящи решения за компенсиране на лошите примери.

Задачите, които са поставени за постигане на целта, са:

- Разкриване на нуждите на съвременните читатели при ползване на библиотечната среда;
- Избор на ергономични и адекватни мебели, които да кореспондират с ергономичните характеристики на читателите;
- Оптимизиране на библиотечната зона.

Методите на изследване, които сме използвали, са следните:

- Социологически;
- Описателен;
- Сравнителен.

За първия метод е създадена анкета с десет въпроса, която изяснява нуждите на учениците и преподавателите относно съвременното училищно библиотечно пространство. Анкетирани са 100 ученици от пет училища, локализирани в различни части на града. 60 % от учениците са на мнение, че е необходимо повече пространство в училищната библиотека. 25 % посочват липсата на удобни мебели в читалнята, 15 % имат необходимост от място за работа с компютри. Следващите два метода са обхванати в теоретичната част на работата и включват анализ и сравнителен анализ на литературата, обработена по тази тема. Проучени са добрите практики на представени проекти от чуждестранни водещи специалисти по библиотечно дело като А. Н. Ванеев, Ю. Н. Столяров, К. Б. Лавров, С. Г. Матлина, Е. В. Балашова, М. Н. Тищенко (Колесникова), както и на по-съвременни автори: Л. И. Алешин, М. Ю. Матвеев, О. А. Дубинина, К. Е. Трубецков.

3. ДИСКУСИЯ

Според Писарева помещенията в библиотеките се групират съобразно двата функционални потока: на читателя и на книгата (Писарева, 2014: 225). Основните задължителни функционални зони в училищната библиотека са:

- ◆ Читателска зона, която включва: помещение за работа с читателите – преглеждане и избор на книги, получаване на справки и информация за четене на книги, водене на бележки, работа по проекти и др.; читални зали; каталожен хол; заемна; помещение за консултация, книгохранилище, зона за изолация.

Организация на вътрешното пространство на училищните библиотеки във варненските училища.

Основните причини за ползване на библиотеките са следните:

- ◆ Вземане на книга, изучавана през учебната година;
- ◆ Търсене на материали, необходими за домашна работа;
- ◆ Материали за писане на проект и т.н.

Дейностите могат да бъдат допълнени и със следните:

- ◆ Търсене на информация по изградена вътрешна мрежа и връзки с други училищни библиотеки;
- ◆ Извършване на групова работа;
- ◆ Обучение – осъществяване на връзки с училища, колежи и университети и включване в онлайн курсове и програми;
- ◆ Организиране на културни събития и изложби.

Начини на зонирание на пространството в училищните библиотеки:

- ◆ Обикновено помещението, избрано за библиотека, е под 60 кв. м.
- ◆ Зонирането е оформено посредством съществуващите мебели в същото помещение – читалнята, книгохранилището, заемната са на едно място.
- ◆ Няма обособени тихи и шумни зони, места за групова и индивидуална работа.
- ◆ Няма зона за работа с лаптопи.

На фиг. 1. е изобразена училищната библиотека, снабдена с две зони: за работа на читателите и за съхранение на книгите. Стелажите са достъпни от двете страни, снабдени са със стълби за по-високите рафтове. Транспортните коридори не са подходящи за свободно движение на читателите. Очевидно, че книгите се търсят и осигуряват от библиотекаря. В това помещение има и затворени шкафове за съхранение. В центъра на пространството има маси за четене. Те не са изолирани като тихи зони и това затруднява концентрацията при индивидуалната работа.

Фиг. 1. Транспортен коридор в книгохранилище, училищна библиотека, МГ „Д-р П. Берон“, Варна

На фиг. 2. е изобразена училищна библиотека от едно помещение с 10 читателски места, заобиколени от стелажите. Липсват основните зони за информация и за самостоятелна, и за групова работа.

Фиг. 2. Читалня, учебна библиотека, МГ „Д-р П. Берон“, Варна

Фиг. 3. Училищна библиотека, Първа езикова гимназия – Варна

Училищната библиотека на фиг. 3. е с награда за библиотека на 2017 г. Поводът е обновената сграда на училището, библиотеката и новата литература. Разликата между тази библиотека и другите, които разгледахме, е че тук има обособена зона за информация и книгозаемане.

На фиг. 4. старите стелажи са допълнени с нови, по-ниски и цветни. Така помещението се зонира с читалня, места за бърз преглед на книгите. Транспортните коридори са достатъчни за разминаването на читателите.

Фиг. 4. Училищна библиотека, СУ „Любен Каравелов“, Варна

На фиг. 5. е представена английска училищна библиотека със зона за индивидуална работа, тип „пещера“.

Фиг. 5. Училище Дюстън - Великобритания

На фиг. 6. е представена обновена училищна библиотека, в която има зона за самостоятелна и индивидуална работа, за работа с лаптопи, за заемане на книги и книгохранилище.

Фиг. 6. Обновена библиотека в СУЕО „Ал. С. Пушкин“, Варна

4. РЕЗУЛТАТИ

Предложение за оптимизиране на училищните библиотеки като училищен библиотечно-информационен център (УБИЦ).

- ◆ План на центъра.
- ◆ Най-подходящата форма за библиотеката е правоъгълната, но с по-голяма дължина от функциониращите, за да бъде равномерно зонирана.
- ◆ Две зони – за абонамент, където е работното място на библиотекаря, работа с художествена литература, периодика и медиа зона за работа с компютри и с техника.
- ◆ Цвят и светлина – според изискванията за училищното обзавеждане цветът на тавана е бял, стените могат да са в зелен, жълт, бежов или сив цвят; мебелите е добре да са натурално дърво – бук, дъб и др. За осветлението се препоръчва то да е естествено, но там, където е необходимо изкуствено осветление – луминисцентни лампи от спектъра на топлото бяло лъчение – 300-500 лукса на работното място, а при работа с компютри – не по-малко от 300 лукса. За създаване на баланс между двата вида осветление, ще се използват матови материали и цветове с коефициент на отражение 0, 4-0, 7.
- ◆ Мебели – двустранни стелажи за книги, шкафове за съхранение, маса – катедра за даване на книги, маси за читатели, мебели за работа с техника, мебели за отдих и др.
- ◆ Зона за презентации и изложби.

Фиг. 7. Авторски проект за зона за отдих

Фиг. 8. Авторски проект за зона за изложби

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В резултат на оптимизиране на библиотечното пространство във варненските училища ще бъде създадено съвременно информационно-образователно пространство, което ще развие читателската активност на учениците, ще развие културната и читателската компетентност на гимназистите.

ИЗПОЛЗВАНИ ИЗТОЧНИЦИ

Писарева, Е. (2014). Обзавеждане на обществени сгради.

Dowd, T. The Language of Color. <http://eserver.org/courses/w01/tc510/hades/dowd1.htm>.

Foote, S. M. (2004). Changes in Library Design: An Architect's Perspective portal: Libraries and the Academy, 4, 1, 41-59.

Designing a library for greater usage and better stock performance, and open up space for community use. <http://www.designinglibraries.org.uk/index.asp?PageID=1639> (07.08.2020).

Five children's libraries located within five community libraries in South Birmingham refurbished thanks to a Wolfson Foundation grant – and BookSpace. <http://www.designinglibraries.org.uk/index.asp?PageID=1588>.